

1937-2026

Prof. Andrzej P. Wierzbicki

Z wielkim smutkiem zawiadamiamy, że 12 czerwca 2026 r. zmarł prof. dr hab. inż. Andrzej P. Wierzbicki. Odszedł wybitny polski naukowiec, zajmujący się systemami decyzyjnymi i teorią optymalizacji.

Żegnamy wybitnego badacza, nauczyciela akademickiego i wychowawcę kilku pokoleń młodych pracowników nauki. Jego prace wywarły trwały wpływ na rozwój metod wspomagania decyzji, teorii wiedzy i cywilizacji informacyjnej; stanowią fundament badań kontynuowanych przez wielu naukowców na całym świecie.

Andrzej Piotr Wierzbicki urodził się w Warszawie 29 czerwca 1937 r., tutaj ukończył szkołę podstawową w 1950 r., a Liceum Ogólnokształcące im. Hugona Kołłątaja w 1954 r. Od młodych lat interesował się matematyką i zagadnieniami technicznymi. W 1960 r. uzyskał tytuł magistra inżyniera łączności ze specjalnością automatyka na Wydziale Łączności Politechniki Warszawskiej. W latach 1959–1961 pracował w Instytucie Elektrotechniki, a w 1961 r. zatrudnił się w Politechnice Warszawskiej na Wydziale Łączności, który później zmieniał nazwy na Wydział Elektroniki (1966) oraz Wydział Elektroniki i Technik Informacyjnych (1994). Na Politechnice był związany początkowo z Katedrą Automatyki i Telemechaniki (1961–1970), następnie z Instytutem Automatyki (1971–1994), a na koniec z Instytutem Automatyki i Informatyki Stosowanej (1994–2004) – co odzwierciedla zmiany nazwy miejsca pracy, które przez cały ten czas pozostawało niezmiennie.

Kolejne szczeble Jego kariery zawodowej związane były z Politechniką Warszawską, gdzie uzyskał stopień doktora w 1964 r. za rozprawę pod tytułem „Dynamika regulatorów przekąźnikowych z korekcją przez sprzężenie zwrotne”, doktora habilitowanego w 1968 r. za rozprawę zatytułowaną „Zasada maksimum a synteza optymalnych urządzeń sterujących”, a tytuł profesora nauk technicznych w 1976 r. Promotorem rozprawy doktorskiej był prof. Władysław Findeisen, organizator Katedry Automatyki i Telemechaniki w 1955 r. i jej pierwszy kierownik. W 1992 r. został mianowany profesorem zwyczajnym Politechniki Warszawskiej. W latach 1975–1978 pełnił funkcję dziekana Wydziału Elektroniki Politechniki

Warszawskiej, a wcześniej był prodziekanem tego wydziału (1973–1975) i zastępcą dyrektora Instytutu Automatyki. Od 1996 r. do 2018 r. był zatrudniony w Instytucie Łączności – Państwowym Instytucie Badawczym, gdzie w latach 1996–2004 pełnił funkcję dyrektora naczelnego.

Jego kariera naukowa wiązała się ze stażami zagranicznymi w Technische Universität Darmstadt w Niemczech (1960–1961) oraz University of Minnesota i Brown University w Stanach Zjednoczonych (1970–1971). Ponadto w latach 1978–1984 pracował w International Institute for Applied Systems Analysis w Laxenburgu koło Wiednia w Austrii, gdzie od 1979 r. pełnił rolę kierownika działu teoretycznego. Wykładał na studiach doktoranckich Uniwersytetu Zdalnego Nauczania w Hagen w Niemczech w 1985 r., a w latach 1989–1990 był profesorem wizytującym na Kioto University w Japonii. W latach 2004–2007 pracował jako profesor badawczy w Japan Advanced Institute of Science and Technology w Nomi koło Kanazawy.

Prof. Wierzbicki włożył znaczący wkład w rozwój teorii sterowania i optymalizacji. Opracował zasadę maksimum dla procesów z opóźnieniem. Zajmował się algorytmami przesuwanych funkcji kary oraz uzupełnionych funkcji Lagrange’a, uogólnionych na przypadki dynamiczne i ograniczenia w przestrzeni Hilberta. Opracował również ogólną teorię wrażliwości układów dynamicznych, opartą na rozróżnieniu modeli podstawowych i rozszerzonych oraz strukturalnym twierdzeniu o funkcji uwikłanej. Istotnym Jego dokonaniem było stworzenie nowego podejścia do optymalizacji wielokryterialnej i wspomagania decyzji, określanego jako metoda punktu odniesienia. Metoda ta oparta jest na stożkowym rozdzielaniu zbiorów i funkcjach osiągnięcia. Pozwala na efektywne generowanie rozwiązań Pareto-optymalnych zgodnych z preferencjami decydenta, bez konieczności określania wag kryteriów. W wyniku tego użytkownik tej metody może podejmować

suwerenne decyzje. Narzędzia wykorzystujące tę metodę jedynie wspomagają decydenta, a nie podejmują decyzji za niego. Metoda stała się fundamentem licznych prac naukowych prowadzonych w USA, Japonii i Europie. Za opracowanie tej metody w 1992 r. uzyskał Nagrodę Georg Cantor Award przyznaną przez International Society on Multiple Criteria Decision Making, jako pierwszy naukowiec spoza Stanów Zjednoczonych.

Interesował się również technikami negocjacji, co doprowadziło do opracowania racjonalnej teorii intuicji, koncentrującej się na rozróżnieniu między trudnością przetwarzania informacji słownej i całościowego przetwarzania pełnej informacji (głównie wizualnej) docierającej do człowieka. Wynika z niej, że powstanie zdolności do werbalizacji uprościło i przyspieszyło proces ewolucyjny człowieka, ale równocześnie doprowadziło do przeciwstawienia racjonalnego myślenia intuicji. Teoria ta przyciągnęła uwagę międzynarodowego środowiska naukowego. W latach 2004–2007 pracował też nad mikromodelami kreowania wiedzy. Był współautorem dwóch monografii na ten temat. Opublikował też wiele prac dotyczących koncepcji „cywilizacji i społeczeństwa informacyjnego”.

Był autorem ponad 12 książek naukowych, w tym czterech podręczników, sześciu książek jako redaktor naukowy, ponad 150 artykułów w recenzowanych czasopismach i rozdziałów w monografiach, a także ponad 120 referatów konferencyjnych. Był pomysłodawcą trzech wdrożonych patentów. Wypromował 18 doktorów, wśród których znaleźli się późniejsi profesorowie uczelni zagranicznych i polskich. Jego uczniowie i współpracownicy uzyskali cztery habilitacje, z czego trzech zostało profesorami tytularnymi.

Komisja Europejska, w uznaniu Jego dorobku naukowego, mianowała Go w latach 2000–2003 członkiem Information Society Technology Advisory Group. Był

aktywnym uczestnikiem procesu integracji Polski z Unią Europejską, działając w latach 1998–2002 jako ekspert ds. telekomunikacji w negocjacjach akcesyjnych w Brukseli. Ponadto pełnił ważne funkcje w życiu naukowym Polski: przewodniczył Komisji Badań Stosowanych KBN (1991–1994), był zastępcą przewodniczącego Rady Fundacji Nauki Polskiej, członkiem i przewodniczącym zespołów opiniodawczych ds. infrastruktury informacyjnej, rozwoju nauki i współpracy międzynarodowej (KBN). W 2004 r. uzyskał nagrodę im. profesora Tomasza Hofmoka za inicjatywę i zaangażowanie

w budowę miejskich sieci komputerowych w Polsce. Był członkiem i przewodniczącym rad naukowych licznych instytucji, m.in. Instytutu Badań Systemowych PAN, Przemysłowego Instytutu Automatyki i Pomiarów PIAP oraz Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej. Od 1986 r. był członkiem redakcji, a przez pewien czas redaktorem czasopisma „Przyszłość: Świat, Europa, Polska” Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Prezydium PAN. Został odznaczony: Krzyżem Oficerskim Belgijskiego Orderu Wyalazczości (Le Mérite de l'Invention).

Prof. Andrzej P. Wierzbicki odszedł od nas 12 czerwca 2026 r. Był jednym z najbardziej wpływowych polskich uczonych w dziedzinie systemów decyzyjnych i teorii optymalizacji. Jego prace wywarły trwały wpływ na rozwój metod wspomagania decyzji, teorii wiedzy i cywilizacji informacyjnej, a jego idee są nadal aktualne i rozwijane na całym świecie.

prof. Cezary Zieliński

Moje pierwsze spotkanie z prof. A.P. Wierzbickim miało miejsce podczas obrony mojej pracy magisterskiej w 1986 r. Profesor pełnił wówczas funkcję przewodniczącego komisji. Wcześniej nie brałem udziału w prowadzonych przez Niego zajęciach, co budziło we mnie pewne obawy dotyczące przebiegu obrony. Spotkałem się jednak z dużą życzliwością ze strony Profesora i członków komisji. Co więcej, moja praca została wyróżniona jako bardzo dobra, co było dla mnie ogromnym powodem do satysfakcji.

Po ukończeniu studiów rozpocząłem pracę w zespole kierowanym przez prof. A.P. Wierzbickiego. Od samego początku zostałem zainspirowany problematyką systemów wspomagania decyzji i optymalizacji, którą zajmuję się do dziś. W początkowym okresie mojej pracy zawodowej uczestniczyłem w budowie systemu IAC-DIDAS-N (A Dynamic Interactive Decision Analysis and Support System for Multicriteria Analysis of Nonlinear Models). System ten został zaprojektowany w celu wspierania procesów decyzyjnych z wykorzystaniem matematycznego modelu sytuacji decyzyjnej oraz metod analizy wielokryterialnej opartych na metodzie punktu odniesienia. Metody te kładą szczególny nacisk na aspekt uczenia się w procesie podejmowania decyzji, uznając między innymi prawo decydenta do zmiany priorytetów i preferencji w miarę poznawania nowych rozwiązań w trakcie iteracji analizy. W kolejnych latach pracowałem nad dalszym rozwojem metod opartych na punkcie odniesienia wraz z prof. A.P. Wierzbickim i dr. Markiem Makowskim (między innymi w ramach współpracy z Międzynarodowym Instytutem Analizy Systemów Stosowanych – IIASA w Laxenburgu pod Wiedniem).

Szczególnie ważnym okresem w mojej działalności naukowej była współpraca z Kyoto University oraz JAIST (Japan Advanced Institute of Science and Technology). Wiązała się ona z kilkoma wyjazdami naukowymi do Japonii, które odbyłem wspólnie z prof. Wierzbickim. Oprócz pracy naukowej zawsze znajdowa-

waliśmy czas na poznawanie kultury Japonii. Profesor Wierzbicki dysponował imponującą wiedzą na temat historii i kultury tego kraju, którą z wielką pasją dzielił się ze swoimi współpracownikami. Starannie wybierał miejsca warte odwiedzenia i zwracał uwagę na ich znaczenie kulturowe. Szczególnie utkwiła mi w pamięci zabawna sytuacja podczas zwiedzania tzw. Srebrnego Pawilonu w Kioto. Profesor uzupełnił opowieść japońskiej przewodniczki o kilka historycznych szczegółów, które były dla niej nowością. To właśnie dzięki Niemu przejąłem także zwyczaj picia zielonej herbaty, który pozostał ze mną do dziś.

Będąc dyrektorem Instytutu łączności-PIB prof. A.P. Wierzbicki zaproponował mi utworzenie Samodzielnej Pracowni Wspomagania Decyzji w Telekomunikacji, która została przekształcona w Zakład Zaawansowanych Technik Informacyjnych, w którym obecnie pracuje ponad 70 osób. Stworzenie tej jednostki pozwoliło na realizację praktycznych wdrożeń zaawansowanych algorytmów oraz rozwój innowacyjnych metod przetwarzania danych o charakterze strumieniowym w czasie prawie rzeczywistym.

Na zakończenie chciałbym podkreślić, że miałem szczęście i przywilej współpracować nie tylko z naukowcem o światowej renomie, lecz także z wyjątkowym człowiekiem, którego będę zawsze wspominał z wdzięcznością i szacunkiem.

dr inż. Janusz Granat

W latach 70. prof. Andrzej Piotr Wierzbicki był bardzo ceniony przez studentów specjalności automatyka i rozwijanych wówczas na Politechnice Warszawskiej studiów międzywydziałowych (pierwotna nazwa Studium Matematyczno-Techniczne ewoluowała w czasie). Szczególną rolę odegrał roczny pobyt Profe-

sora na Uniwersytecie Michigan i Uniwersytecie Browna w latach 1970–71. W krótkim czasie po Jego powrocie do Polski powstało pod Jego opieką kilkanaście doktoratów, a sam Profesor otrzymał w 1976 r. tytuł profesora nadzwyczajnego. Wymienione osiągnięcia spopularyzowały kierowany przez Niego zespół, który przyciągał nietuzinkowych dyplomantów, doktorantów, pracowników.

dr hab. inż. Andrzej Stachurski, doktorant
prof. A. P. Wierzbickiego w latach 1976–79

Pracując na Politechnice Warszawskiej miałem możliwość poznać wiele utalentowanych osób. Do nich należał Andrzej, który już jako student zadziwiał wnikliwością swych pytań.

Andrzej, bez wątpienia, miał talenty matematyczne, czego dowodem są Jego prace dotyczące optymalizacji. Jednocześnie z wyznaniami abstrakcji, łączył praktyczne uzdolnienia inżynierskie. Między innymi wynalazł tak zwany regulator krokowy, opracował pomysły układy elektroniczne dla potrzeb laboratorium itd.

Andrzej miał bardzo szerokie zainteresowania. W szczególności interesowała Go rola podświadomości w myśleniu twórczym oraz w podejmowaniu decyzji. Do nowatorskich badań nad dynamiką wprowadzania w życie nowych rozwiązań technologicznych, stosował znane w automatyce metody dynamiki procesów.

Dodam jeszcze, że kochał przyrodę. Kiedyś dostałem od niego sadzonki róż, które pięknie rozrosły się w moim ogródku.

Andrzeju, nie odszedłeś. Twoje przemyslenia pozostały z nami.

doc. dr inż. Jerzy Pułaczewski